

Få förverkligar drömmen att byta karriär

Publicerad 2013-02-19

Många drömmer om att växla in på ett nytt yrkesspår. Betydligt färre gör slag i saken. Maximalt en av 20 uppsagda tjänstemän och arbetare sätter sig på skolbänken i mer än ett halvår. Knappt en tiondel startar eget.

När dagens varselvåg sveper fram över arbetsmarknaden tvingas många fundera över sin framtida yrkesbana och försörjning, från kollektivanställda till akademiker. Statsminister Fredrik Reinfeldt sade i samband med fjolårets pensionsåldersdebatt att vi alla måste vara beredda att byta karriär, minst en gång i livet.

Men även om många drömmer om att göra något nytt är det komplicerat att helt byta yrke och bransch. Inte minst av ekonomiska skäl.

Det konstaterar Calle Leinar, vd för TRR Trygghetsrådet, en partsgemensam organisation som stöttar uppsagda tjänstemän från privata näringslivet.

Av dem TRR hjälper väljer i dag inte fler än 4–5 procent att börja plugga i mer än sex månader. Och den utbildning som väljs handlar oftare om förkovran inom det egna yrket än om att starta något helt nytt, säger Calle Leinar.

– Behöver du gå en helt ny längre utbildning är den ofta svår att finansiera. Från 45 års ålder trappas studielånen ned med 20 veckor per år, fram till 55, då möjligheten helt försvinner. Och även om du får lån klarar få att leva på under 10 000 kronor i månaden.

En ny flerårig utbildning i vuxen ålder är dessutom en stor chanstagnation, påpekar han:

– Många branscher tvekar inför medelålders nyutbildade utan erfarenheter och branschkontakter. Företag anställer i dag främst via kontakter. Saknar man då helt branschfarenhet kan det vara svårt.

– Då kan det vara bättre att välja en kortare utbildning på Yrkehögskolan, till yrken med en fastslagen efterfrågan, och där studierna varvas med arbetsgivarkontakter och praktik och över 70 procent har jobb inom ett halvår.

Inom LO-sfären sker en hel del spårbyten mellan privat och offentligt. Till exempel har uppsagda montörer från Saab i

Trollhättan påbörjat olika vårdutbildningar.

För arbetare som sagts upp är vägen till en flerårig utbildning ofta ännu längre. I snitt 4,5 procent av dem som 2012 fick hjälp av Trygghetsfonden TSL valde utbildning i minst sex månader, merparten var under 30.

För den som ändå överväger att ge sig in i en helt ny bransch och/eller utbildning är rådet att använda både känsla och förnuft, påpekar karriärcoachen och psykologen Lena Mangell.

– Ta kontakt med någon som jobbar med det du vill göra. Ta reda på vad som krävs, och fundera över om du är beredd att göra sådana uppoffringar.

För en del är en uppsägning en fantasisk möjlighet att stanna upp och tänka på vad man vill göra, betonar hon.

– Det är aldrig för sent. Och man behöver inte alltid studera, det finns många olika sätt att utnyttja sin kompetens och erfarenhet.

Karriärcoachen Charlotte Hågård är av den fasta övertygelsen att Sverige är fullt av folk på fel jobb.

– Därför är det viktigt att ta chansen att tänka igenom ett spårbyte. Gör intervjuer om hur du kan få in en fot i branschen och vad som krävs för att lyckas. Sedan kan det förstås visa sig att det inte alls är så kul i det jobb du gått och drömt om som du hade trott.

Även bland de 7–8 procent uppsagda tjänstemän som startar eget väljer åtta av tio att göra det som frilansar och konsulter i den bransch där de tidigare varit anställda.

– Men resterande två av tio väljer att i stället omsätta en hobby i eget företagande. Och vissa har lyckats riktigt bra, säger TRR:s Calle Leinar.

Fakta: De flesta får ett nytt jobb

På LO-sidan är det inte ovanligt att människor rör sig mellan jobb i industri, vård och omsorg.

Men få arbetslösa tjänstemän hittar sina nya jobb på LO-förbundens områden.

– Även om man själv är beredd att gå ned i lön och status så kan den tilltänkta nya arbetsgivaren bli misstänksam och undra över om man menar allvar, och hur länge man tänker stanna, säger Trygghetsrådets vd Calle Leinar.

Runt nio av tio uppsagda tjänstemän hittar inom cirka sju månader ett nytt tjänstemannajobb, och de flesta får fast arbete och lika hög eller högre lön.

Den andel av Trygghetsrådets klienter som efter 24 månader fortfarande saknar arbete ligger stadigt kring 4–5 procent. De tillhör oftast en av tre grupper, säger vd Calle Leinar:

– Antingen lider de av ohälsa, eller så har de en väldigt tunn kompetens, eller så har de stora svårigheter att anpassa sig till nya förutsättningar i form av arbetspendling eller lägre lön.